

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

שנה ז / גליון רנא
ערש"ק פרשת מקץ ה'תש"ע

פתח דבר

בעזחי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת מקץ, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון רנא), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ואף עברו עריכה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

"אין בית המדרש בלא חידוש", בגליון זה נתוסף מדור חדש ובו לוקטו עצות, הוראות והדרכות בעבודת השי"ת, מתוך אוצרות אגרות הקודש של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א אשר השיב לפונים אליו עצה ותושי'.

המדור נקרא בשם "תורת חיים" אשר ע"פ דברי הזוה"ק (ח"ג נג, ב) ש"תורה" היא מלשון הוראה הרי תורתנו הק' היא "תורת חיים" הוראה תמידית בחיי האדם ועבודתו לקונו.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

325 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

718.473.3924

דוא"ל: oh@chasidus.net

נדפס באדיבות

The Print House

538 Johnson ave. Brooklyn, NY 11237

718.628.6700

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

יבאר מה שהביא רש"י פירוש ר' יוסי בתיבת "אברך" - "לשון ברכים" בתור פי' שלישי, אף שלכאור' מתאים הוא יותר בפש"מ, דלשיטתו משמע שהמצרים רק כרעו ברך ליוסף ולא השוו אותו לגמרי לפרעה - בשונה מאחי יוסף שהשתחוו לו אפים ארצה, ואינו מיושב כ"כ עם מ"ש לפניו "רק הכסא אגדל ממך".

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה שיחה ב' לפרשתנו)

יינה של תורה

תורה מלשון הוראה / מוסר ההשכל הנלמד מדברי ראובן "הלא אמרתי אליכם גו' אל תחטאו בילד".

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ל עמ' 198 ואילך)

קב חומטין / ביאור הדין ד"נר חנוכה משמאל" בדרך הפנימיות.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 223 ואילך)

חידושי סוגיות

יפלפל בקושיית המפרשים שרק גבי תגלחת יוסף פרש"י שהוא מכבוד מלכות, ולא גבי בגדי כבוד / יבאר דנרמזו כאן למה שיוסף נעשה אח"כ למלך, ולכך לא פירש גבי בגדי מלוכה שנתנו לו רק אח"כ.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לה עמ' 176 ואילך)

תורת חיים

עצות והדרכות בעבודת הבורא מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש צדוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

הוספה – דרכי החסידות

ביאורים ופתגמים בענין "הוכח תוכיח את עמיתך" – דצריך להיות מתוך אהבה ובלא "ציפורניים", ואפילו לאלו הנראים כמינים ואפיקורסים כו'.

(מלוקטים מתורת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע מליובאוויטש)

מקרא אני דורש

"אברך" לשון ברכים

יבאר מה שהביא רש"י פירוש ר' יוסי בתיבת "אברך" – "לשון ברכים" בתור פי' שלישי, אף שלכאור מתאים הוא יותר בפשט"מ, דלשיטתו משמע שהמצרים רק כרעו ברך ליוסף ולא השוו אותו לגמרי לפרעה – בשונה מאחי יוסף שהשתחוו לו אפים ארצה, ואינו מיושב כ"כ עם מ"ש לפנ"ז "רק הכסא אגדל ממך".

א. בפרשתנו מסופר על יוסף, שפרעה מינה אותו למשנה למלך, ואז "וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתון אותו על כל ארץ מצרים" (מא, מג).

ובפירוש תיבת "אברך", הביא רש"י כמה אופנים. בתחילה מפרש רש"י את התיבה לפי פשוטה, "כתרגומו: דין אבא למלכא. 'רך' בלשון ארמי 'מלך', בהשותפין: 'לא ריכא ולא בר ריכא'";

ואחר כך ממשיך להביא מ"דברי אגדה": "ובדברי אגדה דרש רבי יהודה: אברך זה יוסף, שהוא אב בחכמה ורך בשנים";

וממשיך להביא פירוש שלישי: "אמר לו רבי יוסי בן דורמסקית: עד מתי אתה מעוות עלינו את הכתובים? אין אברך אלא לשון ברכים, שהכל היו נכנסין לפניו ויוצאין תחת ידו, כענין שנאמר ונתון אותו וגו'".

ובביאור פירוש זה האחרון – "לשון ברכים" – כתבו המפרשים (נחלת יעקב. ועוד), שהכוונה היא לכריעת ברך, "שהכל כורעים לפניו על ברכיהם". [נראה גם אבן עזרא:

"אברך – כל אדם קורא לפניו אכרע ואשתחוה". ובספורנו: "כל איש יכרע על ברכיו, כמו שהיו צועקים לפני המלך לומר לעם כי לו תכרע כל ברך".

ולכאורה צריך ביאור (וכמו שהקשה במשכיל לדוד):

ידוע, שכאשר רש"י מביא כמה פירושים, הרי זה משום שבכל אחד מהם יש קושי שמושב לפי הפירוש הנוסף; וגם הסדר שבו מביא רש"י את הפירושים מדויק הוא – דהיינו: הפירוש הראשון הוא העיקרי והקרוב ביותר לפשט, הפירוש השני – פחות מיושב בפשט, והפירוש השלישי – עוד פחות ממנו.

והנה בענייננו, פירוש זה ש"אברך" הוא מלשון "ברכים" – לכאורה הוא מתיישב היטב בפשט הלשון, ואף יותר מאשר הפירושים הקודמים [וכמשנ"ת במדור זה אשתקד, הקושי שיש בכל אחד משני פירושים אלה, עיי"ש בארוכה]; למה איפוא הביא רש"י כפירוש שלישי ואחרון, שמזה מובן שביחס לב' הפרושים הקודמים, הרי פי' זה הוא הרחוק ביותר מפשוטו של מקרא?

ב. ויש לבאר, ובהקדים:

הנה לאחר שרש"י מביא את הפירוש עצמו – "אין אברך אלא לשון ברכים, שהכל היו נכנסין לפניו ויוצאין תחת ידו" – הוא מוסיף ומביא על כך ראייה: "כענין שנאמר ונתון אותו וגו'".

ואינו מובן: כאשר רש"י מביא את הפירוש הקודם בתיבת "אברך", "אב בחכמה ורך בשנים" – הוא אינו מביא על כך ראייה, לא על זה שיוסף הוא "אב בחכמה" – מהפסוק "אין נבון וחכם כמוך" (פרשתנו מא, ט), ולא על זה שיוסף הוא "רך בשנים" – מהפסוק "ויוסף בן שלשים שנה" (פרשתנו מא, מו);

למה איפוא בפירוש זה הוא כן נדרש להביא ראייה (על "לשון ברכים, שהכל היו נכנסין לפניו ויוצאין תחת ידו")?

וביותר יקשה:

הראיה שמביא רש"י, "ונתון אותו על כל ארץ מצרים", היא ההמשך של הכתוב כאן עצמו ("ויקראו לפניו אברך – ונתון אותו על כל ארץ מצרים"). ואם כן, הרי זה קל וחומר:

אם בפירוש הקודם לא נדרש להביא את הפסוקים המוכיחים את זה שיוסף היה "אב בחכמה ורך בשנים", מכיון שרש"י סומך על כך שהתלמיד יגיע מיד בעצמו לפסוקים אלה הסמוכים, הרי מכל שכן שלא נדרש להביא ראייה מהתיבות "ונתון אותו על כל ארץ מצרים" שהלומד רואה בעצמו בפסוק זה גופא!

לקראת שבת

ז

ג. לאיך גיסא צ"ב, אם אכן רוצה רש"י להביא ראיה מהתיבות "ונתון אותו על כל ארץ מצרים" – למה לא כתב "שנאמר", וכדרכו בכ"מ, אלא כתב "כענין שנאמר"? וגם בהראיה עצמה יש לדקדק:

לכאורה, עיקר הראיה על זה "שהכל היו נכנסין לפניו ויוצאין תחת ידו" היא מהתיבות "ונתון אותו) על כל ארץ מצרים" – אולם דוקא תיבות אלו לא העתיק רש"י במפורש (ורק רמזן על ידי "וגומר")!

ד. וביאור הענין:

בהמשך פרשתנו (מב, ו. מג, כו) מסופר על כך שאחי יוסף ירדו למצרים אל יוסף, ושם מסופר: "וישתחו לו אפים ארצה". כלומר: הם לא רק כרעו ברך לפני יוסף, אלא יתירה מזו – הם השתחוו לו בפישוט ידים ורגלים.

וכך אכן מסתבר מצד תוכן הענין:

על הפסוק – שאמר פרעה ליוסף - "רק הכסא אגדל ממך" (פרשתנו מא, מ), מפרש רש"י: "שיהיו קורין לי מלך". זאת אומרת, שההבדל היחידי, הפרט היחיד שבו יהיה פרעה יותר מיוסף בענין המלוכה – וכהדגשת הכתוב: "רק" – הוא רק בענין שם "מלך", שלפרעה יקראו "מלך" וליוסף לא, ואילו לכל פרט אחר שוה יוסף למעלת פרעה. אם כן, כשם שלמלך פרעה משתחוים בפישוט ידים ורגלים, כמובן, כך צריך להיות אצל יוסף.

ואם כן, כאשר רש"י מביא את הפירוש ש"אברך" הוא "לשון ברכים" – הרי מיד מתעוררת שאלה: למה שיבחו את יוסף רק בתואר "אברך", שמורה על כריעת ברכיים – בשעה שהיתה אצלו גדולה יתירה מזו, שהשתחוו לו בפישוט ידים ורגלים? ! נולהעיר מברכות לג, ב: "מלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו בשל כסף .. גנאי הוא לו".

וכדי ליישב זה ממשך רש"י – "כענין שנאמר ונתון אותו וגו'", וכוונתו בזה:

כיון שכל גדולתו של יוסף באה רק בגלל "ונתון אותו", פרעה הוא זה שנתן אותו להנהגת המלכות, ולא שיוסף נעשה מלך מצד עצמו – לכן גדולתו לא היתה ממש כמו גדולת פרעה המלך עצמו, ואכן היה הבדל: לפני פרעה המלך עצמו השתחוו ממש, ואילו לפני יוסף רק כרעו ברך, ולכן קראו אותו בשם "אברך", "לשון ברכים".

וזה שאחי יוסף השתחוו לו אפים – צריך לומר, שכיון שהם לא היו מיושבי מצרים, אלא באו ממקום רחוק, לכן בראותם כיצד יוסף מנהיג את כל מצרים, העריכו את גדולתו כשווה לפרעה (וכפי שאמר יהודה: "כי כמוך כפרעה", "חשוב אתה בעיני כמלך" – ויגש מד, יח ובפרש"י), ולכן השתחוו לו אפים ארצה כמלך ממש; אך בני מצרים, שידעו

שיוסף התמנה על ידי פרעה, "ונתון אותו", אכן הבדילו בין פרעה ליוסף, ולפני יוסף כרעו ברך בלבד ולא השתחוו לו לגמרי. [ומעתה מיושב זה שרש"י מביא את התיבות "ונתון אותו" – שאין כוונתו בזה להביא ראיה על פירושו, אלא לתרץ קושיא המתעוררת, ומתורצים שפיר כל הדיוקים הנ"ל].

אולם מובן שסוף סוף פירוש זה אינו "חלק", כיון שמלשון הכתוב "רק הכסא אגדל ממך" משמע שאין כל הבדל בין פרעה ליוסף מלבד קריאת שם "מלך", וכנ"ל; ולכן באמת הביא רש"י פירוש זה כפירוש אחרון, בגלל שבפשטות משמע שכולם (לא רק אחי יוסף, אלא גם בני מצרים וכו') היו משתחוים לפני יוסף כמלך ממש, כך שאין מתאים לשבחיו רק בכריעת הברכיים בלבד – ואם כן, מוכרחים להגיע להפירושים הקודמים בתיבת "אברך".

ה. העולה מהדברים דלעיל, שקיימת מחלוקת בין רבי יהודה לרבי יוסי כיצד נהגו בני מצרים כלפי יוסף:

רבי יוסי מחדש, שלמרות גודל שלטונו והנהגתו של יוסף במצרים, בכל זאת לא היו משתחוים לו כמלך ממש, אלא רק כורעים ברך לפניו, ואילו רבי יהודה – בר פלוגתיה של רבי יוסי [המפרש תיבת "אברך" על שם "אב בחכמה ורך בשנים" וממאן בפירוש "לשון ברכים"] – לומד שהיו משתחוים לפניו בפישוט ידים ורגלים, כמו מלך לכל דבר;

אמנם כל מחלוקת זו היא רק לענין היחס של בני מצרים – אבל לענין השבטים. אחי יוסף, כולי עלמא מודים שהם השתחוו לפני יוסף בהשתחוואה שלימה, וכמפורש בכתוב.

ויש לבאר מחלוקת זו לפי פנימיות הענינים:

הנה ידוע המבואר בספרים, בגודל מעלת מדריגתו הרוחנית של יוסף, ואיך שליטתו הגשמית על מצרים פעלה במצרים ענין של התבטלות והכנעה כלפי האלקות, כלפי השכינה ששרתה עליו.

אמנם עד כמה הצליח יוסף להביא את בני מצרים להתבטלות כלפי השכינה ששרתה עליו – בכך יש מקום לדון:

כאשר מדברים על השבטים, אחי יוסף, שהיו מזוככים ומוכשרים להתעלות רוחנית – ברור לכולי עלמא שיוסף הצליח להביא אותם להתבטלות שלימה, "וישתחוו לו אפים ארצה";

אך כאשר מדברים על בני מצרים, שנמצאים בשפל המדריגה וב"ערות הארץ" – כאן נחלקו רבי יהודה ורבי יוסי:

לקראת שבת

ט

רבי יהודה, ששמו "יהודה" הוא מלשון הודאה וביטול, לומד שאכן הצליח יוסף להביא אפילו את המצריים השפלים להתבטלות והודאה מוחלטת כלפי השכינה ששרתה עליו, עד כדי השתחוואה גמורה, בפישוט ידים ורגלים;

אולם רבי יוסי, ששמו "יוסי" בגימטריא "הטבע" (כמבואר בכ"מ), לומד שיש לצמצם את הענין ולהתאימו יותר לפי דרכי הטבע – ולכן לדעתו אין מסתבר לומר שבני מצרים היו מסוגלים להגיע להתבטלות שלימה כלפי (השכינה ששרתה על) יוסף, וכל שהצליחו להגיע היה רק למדריגה פחותה יותר של כריעת ברך בלבד, "לשון ברכים".

חיוב יוסף למול את המצריים

לָכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יָאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ

ה' יוסף אומר להם שימולו (מא, נה. רש"י)

לכאורה הדבר תמוה ביותר, מדוע דרש יוסף מהמצריים שימולו, איזו תועלת יש בזה?

ויש לומר בפשטות, הדנה בציווי הקב"ה לאברהם על המילה אמר לו הקב"ה (לך י, יג) "המול ימול יליד ביתך ומקנת כסף גו'", שמוטל חיוב על בני משפחת אברהם שימולו גם אלו הקנויים אליהם, ונמצאים ברשותם.

ועפ"ז, מכיון שיוסף הי' ה"שליט על הארץ" (פרשתנו מב, ו), ובלעדו "לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים" (שם מא, מד), הרי כל אנשי מצרים היו שייכים אליו וברשותו, ועד שלדעת כמה ראשונים (ראה הנסמן באנציקלופדי' תלמודית ערך דינא דמלכותא) אנשי המדינה גופם קנוי למלך, ולכן הי' עליו חיוב להשתדל שימולו גם כל אנשי מצרים. וק"ל.

(עי"פ לקו"ש ח"י עמ' 136 ואילך)

גדר שעבוד הערב

אנכי אערבנו מידי תבקשנו

(מג, ט)

בכבא בתרא (קעג, ב) איתא "אמר רב הונא, מנין לערב דמשתעבד דכתיב אנכי אערבנו

מידי תבקשנו", ואף שנדחו דבריו בגמ' שם, הובאה ילפותא זו בכ"מ (רש"י גיטין נ, א), מרדכי בכ"מ פרק ד', ב"י טור חו"מ סקכ"ט, ועוד).

ויש לעיין בזה, דלכאורה יהודה לא הי' ערב על החוב אלא הוא הי' הלווה עצמו, וא"כ איך ילפינן מהא דין ערבות (ועיין גם גירסת השאלתות (שאלתא לא) בגמ' שם)?

וי"ל, שאין הכוונה שאצל יהודה הי' דין ערבות, כ"א, דמאחר שיהודה הגדיר את התחייבותו ליעקב בשם ערבות, ילפינן מהא שגם חיוב הערב להמלוה הוא באותו גדר של התחייבות יהודה ליעקב.

דהנה גדר השיעבוד דערב יש לכאר בשני אופנים, חדא, דהשעבוד שייך רק לחוב, שמשעבד עצמו לשלם חובו של הלווה, ועוד אופן דהערב עומד במקום הלווה ממש, דכשם שיש שיעבוד הגוף על הלווה לשלם חובו (דפריעת בע"ח מצוה) – מלבד שיעבוד ממון – כך חל שיעבוד הגוף על הערב שעומד במקומו.

ועפ"ז י"ל שילפינן מיהודה שגדר שיעבוד הערב הוא באופן השני, שהרי יהודה שעבד נפשו לגמרי, וכלשוון רש"י (ויגש מה, לב) "ואני נתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה מב' עולמות", וילפינן מהא שגם אצל הערב השיעבוד הוא שיעבוד הגוף, דעומד במקום הלווה ממש.

(עי"פ לקו"ש ח"ל עמ' 215 ואילך)

יינה של תורה

תורה מלשון הוראה

מוסר השכל הנלמד מדברי ראובן "הלא אמרתי אליכם גו' אל תחטאו בילד"

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֱשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת
נַפְשׁוֹ כִּהְתַּחַנְנוּ אֵלָינוּ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ עַל בֵּן בָּאָה אֵלָינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת:
וַיַּעַן רְאוּבֵן אֶתֶם לֹאמַר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֹאמַר אֵל תִּחַטְּאוּ בְּיַלְד
וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ:

(פרשתנו נב, באיכב)

הדברים תמוהים עד למאוד:

כאשר אדם נמצא בצרה וצוקה ר"ל המביאה אותו לשברון לב ולתשובה, ההנהגה המתחייבת היא לנחמו מצערו, ולא להיפך להוסיף צער על צערו בדברים המגדילים כובד אשמתו, – וכ"ש וק"ו שהנהגה שכזו איננה מתאימה לראובן בכור ישראל, וכלפי אחיו!

יתר על כן: בשעה שעומדים בני יעקב ומפשפשים במעשיהם לחזור בתשובה, ואף מצדיקים עליהם את הדין באומרם "אבל אשמים אנחנו" – עונה כנגדם ראובן בשבח עצמו כביכול "הלא אמרתי אליכם. . ולא שמעתם" (וראה מ"ש בזה במפרשים) !?

לקראת שבת

וי"ל, שראובן אשר "פתח בתשובה תחילה" (ב"ר פפ"ד, יט) בא להורות וללמד את דרכי התשובה הרצויים, ומדבריו נלמד מוסר השכל בדרכי התשובה לדורות:

כתב הרמב"ם (הל' תשובה רפ"ב): "אי זו היא תשובה גמורה, זה שבא לידו דבר שעבר בו ואפשר בידו לעשותו ופירש ולא עשה מפני התשובה, לא מיראה ולא מכשלון כח". והיינו, שהתשובה השלימה והאמיתית היא דוקא כשהיא באה מבחירתו המוחלטת ומכוחו של בעל התשובה (וי"ל שזהו הטעם שהאריך הרמב"ם בענין הבחירה החפשית בהל' תשובה דוקא).

והנה, כאשר עמדו אחי יוסף והרהרו בתשובה בלב נשבר, הרי תשובה זו נבעה מהצרה שנתרגשה עליהם ("על כן באה אלינו הצרה הזאת") – ואין בתשובה שכזו הוכחה שרצונם בתשובה באה מבחירתם החפשית.

ובסגנון אחר: כשיש לתשובה סיבה צדדית (ופשיטא כאשר היא באה ע"י צרה ויסורין), והיא המעוררת חרטה ותשובה – אזי אין התשובה מתייחסת לגמרי לאדם החוזר בתשובה; אמיתית התשובה היא דוקא כשבאה בבחירתו החפשית של האדם שבחר לשוב ולהתקרב אל ה', ואז הרי היא מתייחסת כולה להאדם, שתשובתו היא ככוונה לשוב באמת אליו ית'.

וזה תוכן מענה ראובן לאחיו: תשובה אמיתית אינה רק בגלל הצרה שנתרגשה עליכם, אלא עליכם לזכור ולהכיר במה שאמר להם כל הזמן ("לאמור") – "אל תחטאו בילד ולא שמעתם". כלומר, עליהם לחזור בתשובה מחמת עצם החטא שהסביר להם אז (קודם הצרה).

וזהו מה שדייק בדבריו "וגם דמו הנה נדרש", באשר הם אמרו "אבל אשמים אנחנו גו' על כן באה עלינו" – שרצו להצדיק את הדין. אך הוא אמר להם שהתשובה צריכה להיות בלי קשר לצרה, והא ד"דמו הנה נדרש" הוא בדרך "גם" והוספה בלבד!

זאת ועוד אחרת:

כתב הרמב"ם (שם פ"ה ה"ב): "נמצא זה החוטא הוא הפסיד את עצמו, ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על חטאיו ועל מה שעשה לנפשו וגמלה רעה, הוא שכתוב אחריו מה יתאונן אדם חי וגו', וחזר ואמר הואיל ורשותנו בידינו ומדעתנו עשינו כל הרעות ראוי לנו לחזור בתשובה ולעזוב רשענו שהרשות עתה בידינו הוא שכתוב אחריו נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה וגו'".

וזהו אשר אמר ראובן לאחיו: "הלא אמרתי עליכם לאמור אל תחטאו בילד". עיקר התשובה היא כאשר האדם בא להכרה ברורה בחטאו אשר "מדעתנו עשינו כל הרעות", והחטא היה מדעתם ומרצונם. ואז התשובה היא בבחירה חפשית גמורה.

ביאור הדין ד"נר חנוכה משמאל" בדרך הפנימיות

אמר רבה: נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח. והיבא
 מנח ליה? רב אחא בריה דרבא אמר: מימין, רב שמואל מרפתי אמר:
 משמאל. והילכתא - משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומוזוה
 מימין:

(שבת כב, א)

מזוזה וחנוכה, אף ששניהם בפתח הבית – מכל מקום יש הבדל גדול ביניהם: המזוזה
 מימין, נר חנוכה משמאל; המזוזה בתחילת הבית ופעולתה כלפי פנים, נר חנוכה בתחילת
 "רשות הרבים" ופעולתו "פירסומי ניסא" שם.

עניינים אלו שבמזוזה ישנם בכל המצוות, אשר רובם ככולם צריכים להעשות ביד
 ימין (ועד שבמעשה הקרבנות הוא לעיכובא), וכן שהרבה מצוות גדרם הוא שיעשו בתוך
 הבית, ואלו שאפשר לעשותם בחוץ אין זאת ש"גדרם" הוא לעשותם בחוץ, אלא שאפשר
 גם לעשותם בחוץ מאחר ואינם תלויים במקום מסויים.

ימין מורה על עניין ה"עשה טוב" ושמאל על "סור מרע", וכמאמר "שמאל דוחה
 וימין מקרבת". ולכן רובם ככולם של מצוות עשה נעשים בימין דוקא. ובכח המצוות עשה
 "לברר" ולהעלות את ענייני העולם לקדושה. אמנם, רק עניינים כאלו בעולם שהם בגדר
 "טהורים ומותרים בפין" (שבת כח, ב).

משא"כ דברים אסורים, שהם "אסורים וקשורים בידי החיצונים" (תניא פ"ז, וראה שם פל"ז)
 בהם א"א להשתמש לעבוד את השם, – והדרך היחידה לעסוק בהם ע"פ תורה היא באופן
 ד"שמאל דוחה".

וזהו החידוש הגדול שבנר חנוכה: נר חנוכה מ"שמאל" – תפקידו ותעודתו להאיר את
 החושך ד"רשות הרבים", להעלות את העולם והדברים הטמאים ג"כ לתורה וקדושה. וזאת
 לא באופן ד"שמאל דוחה" אלא כשאר המצוות – "מקרבת", שהרי המצוה מלכתחילה
 היא משמאל!

וזהו הצד השווה בין מצות נר חנוכה לכח התורה, ד"תורה אור": כאשר יהודי לומד
 תורה, ועוסק בסוגיות הדנות אודות ענייני העולם שאינם קדושה ואף להיפך מקדושה,
 בחינת "שמאל" – הנה ע"י העסק בהלכותיהם הוא מעלה ומברר אותם שיהיו אף הם
 קודש קדשים.

”גירות” בעניני עולם הזה

וימדר יוסף כי נכמרו רחמיו א”ל

אחיו

(מג, ל)

ברש”י עה”פ מפרש ”שאלו . . יש לך בנים א”ל יש לי עשרה, א”ל ומה שמם, א”ל בלע ובכר וגו’, א”ל מה טיבן של שמות הללו, א”ל כולם ע”ש אחי והצרות אשר מצאוהו. בלע שנבלע בין האומות . . מיד נכמרו רחמיו. נכמרו – נתחממו”.

ויש לבאר זה ע”פ דרך החסידות:

א”ל בלקוטי תורה (בהר מ, ד) ”הנה ישראל נקראו על שם יוסף, כדכתיב נוהג כצאן יוסף, וצריך לעורר רחמים על בחי’ בנימין, שנק’ בן אוני . . ולרחם על ניצוץ אלקות שבו”.

ועפ”ז יש לבאר שברש”י נרמז איך יוכל האדם לעורר בעצמו את הרחמים על נפשו:

בתחלה צריכים להתבונן במעלת הנשמה - ”ע”ש אחי”, שבתחלה היתה הנשמה דבוקה להקב”ה, ”חצובה מתחת כסא הכבוד”, וקדושה לאין שיעור.

אך לאח”ז הגיעו ה”צרות אשר מצאוהו” ו”נבלע בין האומות”, כלומר, שממקום מעלתה ירדה הנשמה ”מאיגרא רמה לבירא עמיקתא”, ונתלבשה בגוף חומרי, ביחד עם נפש הבהמית ויצר הרע, ועד שהאדם יכול לעבור על רצון השי”ת ר”ל.

וכשמתבוננים בכ”ז באמיתיות ואליבא דנפשי, הרי ”נכמרו – נתחממו”, שלב האדם מתחמם ברשפי אש שלהבת, ומתמרמר מאוד על מעמדו ומצבו, ומעורר רחמים על הנשמה.

ועי”ז מעורר הרחמים שלמעלה, ומרחם עליו הקב”ה ומוציאו ממצבו הנחות, ומעלהו למעלה מעלה.

(ע”פ לקו”ש חמ”ו עמ’ 348 ואילך)

קדושת עם ישראל

חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה

חולין הוא לנו, לשון גנאי

(מד, ו. רש”י)

יש לבאר זה ע”ד הרמז:

כתיב (ראה יד, ב) ”כי עם קדוש אתה לה’ אלוקיך”, שבני ישראל קדושים הם, ועוסקים רק בעניני קדושה ועבודת השי”ת.

ואף שהתורה צוותה ”ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך” (יתרו כ, ט), שצריכים להתעסק גם עם עניני עוה”ז, הרי נצטוינו ג”כ ”כל מעשיך יהיו לשם שמים” (אבות פ”ב מ”ב) ו”בכל דרכיך דעהו” (משלי ג, ה), שכוונת ההתעסקות בעניני עוה”ז היא להעלות ולזכך את העולם הזה, עד שיהי’ כלי לקדושתו ית’.

וזהו ”חולין הוא לנו לשון גנאי”, דאמרו השבטים לשלוחי יוסף, שזה שהם אומרים ”חולין הוא לנו”, שבני ישראל שייכים לענינים של ”חולין” ודברים שאינם קשורים לקדושתו ית’, ה”ז ”גנאי” והיפך האמת, כי ישראל עם קדוש הוא ואין ביניהם ולגשמיות עוה”ז שום קשר ושייכו.

(ע”פ לקו”ש חמ”ו עמ’ 359 ואילך)

חידושי סוגיות

דין תגלחת ולבושי כבוד במלך

יפלפל בקושיית המפרשים שרק גבי תגלחת יוסף פרש"י שהוא מכבוד מלכות, ולא גבי בגדי כבוד / יבאר דנרמז כאן למה שיוסף נעשה אח"כ למלך, ולכך לא פירש גבי בגדי מלוכה שנתנו לו רק אח"כ

א.

יפלפל בקושיית המפרשים שרק גבי תגלחת יוסף פרש"י שהוא מכבוד מלכות, ולא גבי בגדי כבוד

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלותיו ויבא אל פרעה (פרשתנו מא, יד), ופרש"י "ויגלח – מפני כבוד המלכות". ונראה, דבענין זה נרמז ברש"י גם לדין מלך בהלכה כמשי"ת.

הנה, המפרשים¹ הקשו, מ"ט פירש רש"י "מפני כבוד המלכות" רק על "ויגלח"², והרי גם "ויחלף שמלותיו" הי' מפני כבוד המלכות [וכמפורש גם בפירוש (המיוחס ל)רש"י במדרש רבה (פרשתנו פ"ט, ט) (על דרשת חז"ל "וישלח פרעה ויקרא את יוסף וגו' – לחלוק

(2) כ"ה בדפוס ראשון, וכת"י רש"י (שתח"י).
ובדפוס שני מעתיק בהד"ה גם "ויחלף שמלותיו".

(1) ראה רע"ב. נחלת יעקב. – וראה הערה 10.

לקראת שבת

כבוד למלכות") – "ויגלח ויחלף שמלותיו³ לחלוק כבוד למלכות (שהוא מעין דוגמא של מעלה, שחלק מכבודו לבשר ודם⁴)".

ואין לתרץ דמילתא דפשיטא היא שחילוף הבגדים הוא מפני כבוד המלכות⁵, ולא הוצרך רש"י לפרשו, ובלשון הכתוב "כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק" (אסתר ד, ב)⁶ – כי לכאורה גם העדר הכבוד שבכניסה למלך כשהוא מנוול בראש בלתי מגולח הוא מילתא דפשיטא⁷.

ולכאורה הי' אפשר לבאר בזה, עפמ"ש המפרשים⁸ ביישוב הטעם שהזיקק רש"י לפרש כן, אף שלכאורה פשוט שלפני שבאים אל מלך מגלחים ומחליפים הבגדים, וביארו בזה דלרש"י הוקשה בכללות הענין, דבכתוב נאמר "וישלח פרעה ויקרא את יוסף", שזה הי' לאחרי ש"ותפעם רוחו" מחלומותיו ואין פותר אותם לפרעה (מא, ח), והיינו, שביאת יוסף לפרעה היתה נחוצה ביותר, שלכן "ויריצהו מן הבור", במהירות ובמרוצה⁹. ועפ"ז קשה, איך התעכב יוסף לגלח את עצמו כו', שאינו דרך ארץ ומדרכי הנימוס שיהי' המלך ומשרתיו יושבים וממתינים לו, ועוד זאת, שה"ז כמו מורד במלכות ואיך לא ירא לנפשו שהמלך יהרגנו בשביל שנתאחר לבוא? ולכן מפרש רש"י שעשה זה "מפני כבוד המלכות", וא"כ כדין עשה ולא יאשימו פרעה על זה.

ולביאור המפרשים הנ"ל הי' אפשר לומר, שהצורך לתרץ הנהגת יוסף הוא בעיקר בנוגע ל"ויגלח"¹⁰, שדורש זמן והתעסקות יותר, משא"כ חילוף הבגדים שאין בכך אריכות זמן והתעסקות גדולה, שבגללה תתאחר ביאתו לפרעה.

אבל לכאורה ביאור זה דוחק קצת, כי סוף סוף גם חילוף הבגדים, ובפרט לבגדים שראויים לבוא בהם לפני המלך, דורש הכנה כו' (ועוד זאת, שבוודאי לא היו בגדים כאלה נמצאים בבית האסורים, והי' צ"ל התעסקות למצוא בגדים כאלה¹¹).

3) וכ"ה (על התיבות "ויגלח ויחלף שמלותיו") ביל"ש כאן. ועד"ז במדרש הגדול. לקח טוב. וכ"כ ברלב"ג: ויגלח ויחלף שמלותיו. . לכבוד המלך. אבל בשכל טוב הוא רק על "ויחלף שמלותיו".

4) ראה גם מדרש הגדול כאן

5) כמ"ש בנחלת יעקב כאן.

6) הובא גם בספורנו כאן עה"פ. נחלת יעקב.

7) ראה מדרש לקח טוב שכ' "כדי לחלוק כבוד למלכות" על שניהם, ומסיים "שלא יבא לפניו מזוהם". וראה גם רד"ק "כי אין לבוא לפני המלך אלא אם כן מהודר בגופו ובלבושיו", אלא שהעתיק מהכתוב רק "ויחלף שמלותיו". וכן במדרש שכל טוב שגם שם איתא לסיים זה ("שלא יבא לפניו מזוהם"), הוא רק על "ויחלף שמלותיו" (כנ"ל

הערה 3).

8) ראה גו"א. דבק טוב. משכיל לדוד. מלאכת הקודש.

9) ראה גם רד"ק, ר"י בכור שור, פי' ר"א בן הרמב"ם ועוד כאן.

10) אבל במשכיל לדוד (סד"ה מן הבור) ומלאכת הקודש כאן, תפסו בפרש"י בפשטות שקאי על שניהם. ע"ש.

11) בש"ך עה"ת שהיו בגדי עצמו, ויוסף "כיון . . להראות גבורתו של הקב"ה . . החליף לבוש התחתון ולבשו עליון ולא נתלככו כו' אלא אדרבא יש להם ריה טוב כו' ועשה כן לפרסם נסיו של הקב"ה". ולכאורה אינו ע"ד הפשט. וראה הערה 17 בסופה.

לקראת שבת

יז

וביותר קשה, דאף את"ל שעיקר הצורך בהפירוש "מפני כבוד המלכות" הוא ב"ויגלח", מ"מ, למה לא רמז רש"י (בדיבור המתחיל) עכ"פ לתיבות "ויחלף שמלותיו" שבכתוב ב"וגו" (שמזה הי' משמע, שפירושו "מפני כבוד המלכות" קאי גם על זה). ומדהעתיק רש"י מהכתוב רק תיבת "ויגלח" (מבלי להוסיף "וגו"²), משמע, שלפרש"י, רק "ויגלח" הי' משום כבוד המלכות, ולא "ויחלף שמלותיו".

ב.

יבאר דנרמו כאן למה שיוסף נעשה אח"כ למלך, ולכך לא פירש גבי בגדי מלוכה שנתנו לו רק אח"כ

וע"ד הרמז יש לומר, שבפירוש רש"י כאן נרמז ענין של הלכה:

יציאת יוסף מבית האסורים היתה כדי להיות מלך על מצרים, כמ"ש מבית האסורים יצא למלוך (קהלת ד, יד)¹². ומצד חיובי ודיני המלך ישנם שני ענינים אלה – (א) גילוח, שהרי ה"מלך מסתפר בכל יום . . מלך ביפיו תחזינה עיניך" (תענית יז, א. סנהדרין כב, ב. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ה), (ב) לבישת בגדי כבוד, וכדאיתא בגמ' "המגלח ראשו בחלום סימן יפה לו" (ברכות נו, א) ופרש"י "המגלח – סימן גדולה ותפארת היא לו כמו ויגלח ויחלף ויגו".

[בגמרא שם לענין תגלחת המלך הובא הכתוב ד"מלך ביופיו גו" ע"ז ד"מלך מסתפר בכל יום". וברמב"ם שם מוסיף לאחר "המלך מסתפר בכל יום" – "ומתקן עצמו ומתנאה במלבושין נאים ומפוארים שנאמר מלך ביפיו גו"].

וזהו הרמז בפירוש רש"י, דמה שעשה יוסף "מפני כבוד המלכות" הי' בעיקר "ויגלח", ולא זה ש"ויחלף שמלותיו" – ¹³ בגדי המלכות שלו לא ניתנו לו אז אלא אח"כ (פרשתנו מא, מב), כשמינהו פרעה על ביתו ועל כל ארץ מצרים, משא"כ גילוח (של מלכות) הי' תיכף ביציאתו מבית האסורים.

[ובדרך הפשט יש לתרץ באו"א, דאף שקודם ביאת יוסף אל פרעה הי' צריך לגלח וגם להחליף שמלותיו, מ"מ יש חילוק עיקרי ביניהם:

סדר הישיבה בבית האסורים הוא, דכל האסירים אינם לובשים בגדי עצמם (בגדים רגילים), אלא יש להם בגדים מיוחדים, בגדי אסורים; ואילו גילוח השערות אינו מושלל מהיושבים בבית האסורים, אלא מגלחים אותם מזמן לזמן, ובפרט אותם הנמצאים שם משך זמן ארוך, שמגלחים שערותיהם מפעם לפעם¹⁴.

14) במשנה (מו"ק יג, סע"ב) "ואלו מגלחין במועד . . היוצא מבית האסורין", ובתוס' שם: שאינו יכול לגלח קודם המועד שאין מניחין לו

12) קה"ר (ופרש"י ומצו"ד) שם. ב"ר פרשתנו פפ"ט, ג.

13) ראה פי' ר"ש בן חפני ויפ"ת (השלם) לב"ר שם.

לקראת שבת

ועפ"ז מובן בפשטות, דכשיצא יוסף מבית האסורים, אף שעשה שניהם, "ויגלח ויחלף שמלותיו", הרי זה ש"ויחלף שמלותיו" לא הי' רק מטעם כבוד המלכות, אלא לפי שיצא מבית האסורים למקום אחר¹⁵ (גם אם אין זו יציאה סופית מבית האסורים, יציאה לחפשי, שהרי יוסף לא ידע אז שיוצא לחלוטין¹⁶), לכן החליף מבגדי אסיר לבגדים רגילים¹⁷; משא"כ בנוגע לגילוח הראש, דפשיטא שהי' מספר שערותיו בזמן הצורך, אלא שכאן הי' גילוח מיוחד¹⁸ – לא מצד הצורך בכך (גילוח הרגיל אצל כל האסורים מזמן לזמן), אלא גילוח מיוחד¹⁹ "מפני כבוד המלכות".

בסגנון אחר: הא ד"אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", כשהוא לבוש בלבוש שאינו מתאים בכניסה למלך, הי' ענין שלילי, שלא יכנס אל המלך בדרך בזיון, וכן בנדו"ד, שמכיון שלא רצה לבוא אל המלך בלבושים של אסיר, לכן החליף שמלותיו שלא לבזות את המלך; משא"כ גילוח זה המיוחד טרם בואו אל המלך, לא בא לשלול כניסה אל המלך דרך בזיון (שהרי הי' מספר שערותיו מזמן לזמן), אלא שעשה פעולה מיוחדת "מפני כבוד המלכות".

דומה לנדו"ד כי שם נאמר (מ"ב שם, כח. ועד"ז בירמי' שם, לב) "ויתן את כסאו מעל כסא המלכים גו".

16 ראה רא"ם, גו"א ועוד כאן.

17 אלא שג"ז חידוש הוא, שלכן נאמר בכתוב [ולא כמו רחיצה שפשיטא דרחץ א"ע, ולא הוצרך הכתוב לאומרו – ראה פי' ר"ש בן חפני. וראה באר בשדה על פרש"י כאן], כי כיון שהי' עדיין אסיר, יתכן שיבוא בבגדי אסיר. ולהעיר מפני ר"ש חפני שם "ולא הי' עושה כל זאת אלא בציווי של פרעה" (וראה בהנסמן שם וכיפה תואר (השלם) לבר"ר שם). ובאברבנאל כאן (בנוגע להבגדים) "אולי שנתנם לו שר המשקים או שנתנו לו מבית המלך".

18 ולהעיר מר"י בכור שור כאן: ויגלח שלא עשה שפמו ולא עשה רגליו כל זמן שהוא אסור.

19 להעיר מתוס' מו"ק (יד, רע"א) בהחילוק דגילוח של יופי וגילוח דכל הראש דהוי מלאכה.

לגלח ואפילו מניחין לו אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין (כ"ה בירושלמי)^א.

אבל כיון דמצינו דשאני מצב יוסף שלא הי' שוה לשאר האסורים, "ויתן חנו בעיני שר בית הסוהר ויתן . . . ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסוהר ואת כל אשר עושים שם הוא הי' עושה", "במימרי' הוה מתעביד", "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו גו" (וישב לט, כ"אכג ובתרגום ופרש"י), "יל שגם בזה הי' מתנהג כממונה ובעל שררה בבית הסוהר, שהי' מסתפר מזמן לזמן. – ומובן, שאינו דומה לבגדי אסיר.

15 ראה ר"י בכור שור (ולכאורה הוא ע"פ לי' הכתוב מ"ב כה, כט. ירמי' נב, לג). וראה פי' ר"ש בן חפני גאון כאן. – וע"פ המבואר בפנים אינו

א) בירושלמי לפנינו (פ"ג ה"א) מחלק דבכבוש אצל עכו"ם אין מניחין ובכבוש אצל ישראל אינו ערב. וכן הובא ברא"ש (ותוס' הרא"ש) מו"ק שם. הגה"מ פ"ז מהל' יו"ט הי"ח. ובכ"מ. וראה שיטה על מו"ק לתלמידו של ר"י מפריש ובהערות שם.

תורת היים

עצות והדרכות בעבודת הבורא מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבנ"מ זי"ע

גשמיות ורוחניות יחד ילכו

הצלחת העסק – בקביעות עתים לתורה

רואים במוחש שההתרגזות בענייני עולם, לא רק שאינו מועיל אלא עוד מקלקל, ובפרט בהיחס שבין אחד לחבירו שכשהאחד מתרגז, מתרגז גם השני, ובשעת התגלות מדות הנה מכהה מוחין ושכל, ואח"כ חאפט מען זיך אז מען האט ניט געדארפט זאגען דעם ווארט [תופסים' שלא היה צריך להתבטאות כך], ונוסף עכ"ז העדר השלום איז ניט געזונט [אינו בריא] גם בעד העסק ולפעמים הן בגשמי[ות] והן ברוחניות, וכאשר יפעול בעצמו להיות יותר במוחין ומעט במדות, הנה בדרך ממילא יתגלו (וועלן זיך ארויסווייזן) דרכים איך להעמיד העסק ותהי' גם העבודה בהעסק כדבעי למהוי.

אחת מהטע[ו]נות שרואים אצל אברכים, שמחלקים בעולם הגשמי מן הרוחני (שבדקות דדקות הוא ענין היפך האמונה, דאמונת ה' אחד ושמו אחד הן בגשמיות והן ברוחניות) במילא נראה להם שאם העסק אינו כדבעי, צריך לחפש רק לתקן בנוגע להעסק עצמו, ואין חושבים אולי זה מפני שצריך למלאות מה בענייני תורה ומצות, שהם צנור לפרנסה, וכאשר יהי' חזק בשמירת שלשת השיעורים השווים לכל נפש, בחומש תהלים ותניא, הידועים, וגם בקביעות עתים לתורה נוסף על הנ"ל, כנגלה ובחסידות, הנה אז גם גשמיות העסק יהי' הלוך וטוב ובשמחה.

שידוך - ע"י התחזקות ביהוד קוב"ה ושכינתו

בנוגע לבנו... שי' בענין זיווג מתאים בגור, הנה עליו ג"כ בעצמו לעוררו אשר כל הענינים דלמטה הם משתלשלים מלמעלה ובמילא הם בדוגמת הענינים דלמעלה, אשר לכן ג"כ האתעדל"ע באה באתעדל"ת, וזהו ג"כ תוכן הפנימי של מאמר רז"ל שמדותיו של הקב"ה הם מדה כנגד מדה, ובמילא צריך הוא בעצמו וכן כל אלה שנוגע להם הענין של נשואי בנו שי', להתחזק בהענינים המביאים לידי יהוד קוב"ה ושכינתו כביכול וע"פ המבואר בתניא פרק מ"א ובכמה מקומות בדא"ת, כדי באר.

(אג"ק ח"ז אגרת א'תתקה)

בריאות - בהוספה בבריאות הרוחנית של מושפעיו

בנועם קבלתי מכתבו מח' למ"ט מונים בו כותב ע"ד התועדות דחג הפסח ותוכן דבורו אז, ויה"ר מהשי"ת אשר לאיוש"ט ימשיך בהשפעתו על סביבתו לקרב את לבם לתורה ולמצות ולמאור שבתורה זוהי פנימיות התורה אשר מובן שזה מוסיף ג"כ בפנימיות החיות בגשמיות כי הרי אצל איש הישראלי הגשמיות והרוחניות יחד ילכו ובמילא נתוסף ג"כ בחיצוניות חיות הגוף, וכידוע דאשתו כגופו דמיא ה"ז מוסיף תוספת בריאות גם בהנוגע לאשתו של אדם והשי"ת יצליחו לבשר טוב גם בזה.

(אג"ק ח"ט אגרת ב'תרכט)

זה עתה נתקבל הפ"נ שלו אודות זוגתו הרבנית מרת... תחי' וכשאהי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע אזכירה לרפואה קרובה ויה"ר מהשי"ת אשר יבשר טובות בזה.

ובודאי לדכוותי' אך למותר להעיר על מרז"ל שמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה וכשמוסיפים בבריאות מושפעיו היינו סביבתו וקהלתו בריאות ברוחניות ע"י קירוב לבם יותר ויותר לאבינו שבשמים הרי הקב"ה מוסיף בריאות הגשמי והרוחני (אשר אצל איש הישראלי יחד ילכו והא תליא) בהמצטרך לו ולאשתו דאשתו כגופו דמיא וזהו נוסף על ענין זה שגדול ערכו בפ"ע וכמובא הביאור במרז"ל שכר מצוה מצוה, אשר עצם היכולת לעשיית המצוה בפועל זהו שכר היותר גדול שנברא יכול לקבל בחסד חנם של הקב"ה המאפשר לאדם קרוין מחומר למלאות רצון ממה"מ הקב"ה בכבודו ובעצמו.

(אג"ק ח"ט אגרת ב'תרלד)

מנוחה - ע"מ להתחזק ברוחניות

ובטח למותר לעורר אשר כיון שבית מלון לו שבמשך הקיץ עוברים שם כמה וכמה אנשים וכוונתם לשם הבראה ומנוחה ובמילא הרבה זמן פנוי להם, הנה כמו שמשתדלים

בהטבת בריאות הנ"ל בגשמיות על אחת כמה וכמה שצריך להשתדל בהטבת בריאות הנ"ל ברוחניות, ובפרט שאצל איש ואשה הישראלים הגשמיות תלוי בהרוחניות,

ובודאי נמצאים בבית מלוננו ספרים בכלל וספרים הנוגעים לחיי היום יומים היינו ספרי פסקי דינים והלכות הצריכות ספרי חסידות ומוסר וכו' בפרט, ובטח במדה האפשרית מעוררים שימת לב המתארחים בבית מלוננו על כל זה, והשי"ת יצליחו.

(אג"ק ח"ט אגרת ביתשפר)

דרכי החסידות

שיחות ואגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהררי"צ
מלויבאוויטש נ"ע בענייני עבודת הש"ת

לימוד החסידות

כשם שאי אפשר לחסידות בלא חסיד, כך אי אפשר לחסיד בלא חסידות

הנה עיקר ושרש החסידות היא העבודה בפועל, והיינו שהפועל ממש של תפילה בכוונה (בכל אחד לפי ערכו, בידיעת פירוש המילות ובעריכות הלב, ולא לילך בגדולות ובנפלאות, כי אם לאט לאט לעלות בסולם המוצב ארצה כו') יהי' כפי תורת החסידות וכן בתיקון המידות ובירורם וזיכוכם, בפועל ממש, ולא רק באמירה או בידיעה לבד.

וזה כל האדם באנ"ש ותלמידי התמימים יחיו, כי יהי' לו קביעות ללמוד דא"ח, (והקרוב קרוב אל האמת יותר, ילמוד עניני עבודה בדרושים הבלתי כבדים כל כך) וכל מה שלומדים יהי' שגור בו עד אשר ידע הענין לחשוב בו, כמו שחושבים בענין גשמי הנוגע לעצמו, כי זהו העיקר של לימוד דא"ח, שצריכים להתאחד עם זה מה שלומדים, עס דארף ווערן איין זאך [זה צריך להיות דבר אחד], חסיד וחסידות, כשם שאי אפשר לחסידות בלא חסיד, כך אי אפשר לחסיד בלא חסידות.

בשקידה נכונה לאט לאט

תורת החסידות הוא שכל אלקי המתיישב ושורה בשכל אנושי, כלומר מה שהשכל אנושי יכול לקבלו, ובשקידה נכונה לאט לאט בסדר ומשטר שהוא ענין הדביקות שנדבק בהענין הנה אחרי כן בהתבוננות טובה בהענינים שהוא ענין ההתקשרות שמרגיל את כלי מוחו להתקשר עם כלי השכל הנה אז מוחו נבנה בבנין חזק שיכול להאיר בידיעה זו.

והסדר בזה הוא, בכל מה שלומד, פרק תניא, סעיף ליקוטי תורה, מאמר נדפס או כתוב, אל ילמוד אותו בעיון גדול לדקדק באותיות ולפלפל בהם, כי אם ילמדו כמו שלומדים גמרא עם פרש"י להבין הענין על סדרו.

כל סוגיא וסוגיא אפשר ללמדה בשני אופנים, א) הלימוד בעיון רב, לדקדק דקדוק רב, עד אשר לאחר שילמוד הסוגיא כולה עם נושאי כלי' רש"י תוספות רא"ש אלפס והפוסקים, הרי בלמדו אח"כ את הענין ההוא בגמרא יכול הוא לכתחילה ללמוד באופן שלומדה הרשב"א והרא"ש (וע"ד דלאחר שלומדים את הגמרא באריכות בפלפול, יכולים ללמוד לכתחילה את המשנה באופן כך). ב) הלימוד שלומד רק ידיעות הענין (גם עם פרטיו) אבל יודע הוא הענין על סדרו.

החסיד הוא הכלי לחסידות

אחר שלמד הענין הזה (ואל ירבה ללמוד הרבה, אפלערנן א ריבוי, כי אם לפי ערך יכולת קבלתו, ויפיל ער קאן צונעמין, אז ער זאל זיין בכח קאנען איבער טראכטען דעם ענין [שיהי' בכוחו לחשוב את הענין שוב]). יחשוב בו כמו ע"ד שחושבים מימרא של תנא או אמורא, ואז מתחיל להרגיש בו נועם של אור, עם ווערט אים עפעס ליכטיקער [נהי' לו משהו מוארן בכלל.

והוא התחלת התגלות הנפש, ער לעבט זיך אפ [הוא קם לתחי'], כמו המתעורר מהתעלפות, ר"ל. דכשם דלחם לבב אנוש יסעד (אנוש הוא חלישות וע"י הלחם מתחזק כוחו) הנה כן הוא בדברי תורה שמחזקים את הנפש וסועדים אותה.

ואז צריך להעמיק מחשבתו בזה פעם שתיים ושלוש, (ומבואר במ"א דהמחשבה בעת שהוא לבוש בטלית ותפילין הוא עוד מעלה נוספת כו') וענין מחשבתו אינו בפירוש וביאור הענין כ"א בהחיות והאור של הענין, וזהו הזריעה הנכונה אשר יש לקוות כי תהי' מזה בעזרתו ית' צמיחה טובה.

וכתיב הזורעים בדמעה והוא ענין ההתעוררות רחמים רבים על נפשו, כמבואר ענינו בתניא פרק מ"ה.

המורם מכל האמור הוא, כי החסיד הוא כלי לחסידות, פירוש שהוא המביא בפועל ממש את המובן מושג ומושכל בשכל אלקי.

לקראת שבת

ובאופן ההבאה הוא ע"י העבודה בפועל, כי זהו מדריגת חסיד דעוסק בהמעשה טוב בפועל ממש, הן בעצמו והן בזולתו בכל עניני עבודה בהג' קוין דתורה עבודה (תפילה) גמילות חסדים, דער בפועל ממש, אז עס זאל זעך טאן, און טאן מיט א חיות, דאס איז א חסיד [הבפועל ממש, שהענין יעשה, ויעשה בחיות, זהו חסיד].

[אג"ק מוהרי"צ נ"ע ח"ב ע' כ' ואילך]

